

השיעור מתוך קונטרס 'הבינו'
ניתן להשיג את הקונטרס
המלא במוקדי המכירה

הבינו

שיעורי הרב שמעון שפיצר שליט"א

מדור אמונה ובטחון • שיעור קפ"ט • פרשת אמור תשפ"ג
נמסר ביום שלישי פרשת אח"ק ד' אייר תשפ"ג

גליון זה מודפס במאות עותקים
ומחולק חינם מדי שבוע
קחו חלק והשתתפו
בהוצאות ההדפסה בעין יפה
לתרומות: 052-761-2069
או: 050-414-4718

התפילה מובילה מישועה פנימית לישועה חיצונית

והנה בשבוע הקודם התחלנו להרצות את התשובה שהתפילה וההשתדלות לא נועדו להעצים את רצון האדם ולנסות להוציאו לפועל, אך האדם צריך להתרגל לזכור שאינו נמצא כאן כבעל הבית, אלא נמצא כאן כדי למלא רצון ה', כמאמר התנא (אבות ב, ד) "בטל רצונך מפני רצונו". כשהוא משתדל, עליו לומר לעצמו: לא מעניין אותי מה אני רוצה, כי זה לא נוגע כלל. מעניין אותי רק מה ה' רוצה, וכיון שציווני להשתדל, אני מקבל חיות מזה שאני ממלא רצונו. מה היתה התוצאה? לא משנה. הרי לכתחילה לא השקעתי את כוחות נפשי בשאלת התוצאה. השקעתי אותם רק בקיום רצון ה'. וכך בענין התפילה. הקב"ה רוצה להביא שפע לעולם ולכן ציוה אותי להתפלל. אני יודע באיזה צורה זה יתבטא, אם יתווספו לפלוני עוד שנים, אם יתרפא, אם יהיה בזה טובה לנשמתו או לנשמתו. אני יודע. אני יודע רק שהקב"ה רוצה שאמשיך עכשיו שפע לענין זה שעומד לפניי. אם זה ענין של רפואי, הוא רוצה שאתפלל על הרפואה, ואם זה ענין כלכלי, הוא רוצה שאתפלל על הפרנסה. וזה מה שאני עושה. ואני שואב חיות מזה שאני שליח מסור לה' אשר רוצה שדווקא על-ידי מעשה בני אדם יבוא השפע לעולם.

הצורך בהשלמת התשובה

אולם בני החבורה טענו שאין תשובה זו מיישבת את הלב, כי רובא דרובא מאתנו אינם במדרגה כזו שכאשר יעמדו להתפלל לא יהיה אכפת להם כלל מה תהיה התוצאה, והרי אנו באים להתפלל רק מחמת רצוננו להחליץ מן המצוקה, וכיון שכן, הלא כל תפילותינו יהיו בצורה זו, כי נעמוד לפני ה' ונשפוך את הלב בבכיות ותחנונים: "רחם נא עלי! יש לי משפחה עם ילדים שקורסת. ראה בצערי", ואח"כ נגלה שהוא ניהל את הענינים כרצונו, ואם כן מה תועיל התוכנית שעליה דיברנו אם רוב ישראל אינם במדרגה זו, והקב"ה הרי נתן את מצוות התפילה לכל ישראל, והוא עצמו ברא את האדם ומכיר מה זה גוף ומה זה צער.

עוד קשה: התפילה הרי מיוסדת על כך שהאדם פונה אל ה' מתוך הקושי שלו. הרגשת החסרון היא זו שמביאה אותו אל השי"ת. האדם מגיע עם לב שבור ומדבר עם בוראו ואומר

חזרה על נקודת הקושי

חזרנו בשבוע הקודם על דברי רבינו המחבר בתחילת הפרק הרביעי שהאדם מחויב להתגלגל לִסְבוֹת תּוֹעֲלוֹתָיו, היינו להשתדל בכל עניני העוה"ז כפי הנצרך לו, וְלִבְחֹר הַטּוֹב פְּנֵימָה לוֹ מִן הָעֲנָן וְהָאֱלֹהִים יַעֲשֶׂה מֶה שֶׁקְדָמָה בּוֹ יִזְרְתּוּ. ודיברנו על הקושי הגדול שיש לה לנפש האדם בזה, כי כשהאדם משקה ומטפח את רצונו על-ידי יגיעה ועל ידי הקדשת זמן וכוחות, ונעשה קשור אליו, אח"כ כשאינו מתממש, זה שובר את לבו, כי החלק העמוק ביותר שבנפש הוא הרצון, וכשרצון זה אינו מתממש, הנפש נעשית כאובה מאוד, וכפי דברי הספר העקרים זהו רגש העצבות.

זוהי נקודת הקושי. כשהאדם רואה פעם אחר פעם אחר פעם שהגם שרצה כל-כך חזק והשקיע כל-כך הרבה, הקב"ה הוביל לכיוון הפוך, אומר הוא לעצמו: הקב"ה הרי יודע הרבה יותר טוב ממני וממילא יעשה את מה שטוב לי, אם כן מה לי לעבוד כל-כך קשה? קושיא זו קיימת גם לגבי ההשתדלות וגם לגבי התפילה, ויש שלגבי התפילה היא יותר עמוקה. הקב"ה צוה אותו להתפלל, וזה מה שעשה. הוא ממש בכה מעמקי נשמתו ופרק את המשא מלבו, ובסוף הקב"ה הביא לידי תוצאה אחרת. מרגיש האדם: אם כן למה ציויתני להתפלל? הלא זה רק העצים והגביר את צערי. אם לא הייתי מתפלל, הייתי מבין שכך אתה רוצה והייתי משלים עם זה. מה היא אם כן מצות התפילה וההשתדלות אחר שהקב"ה יודע שלפעמים תהיה התוצאה כרצון האיש ולפעמים לא. הרי אין בזה כללים כי הקב"ה מנהיג את העולם עם חשבונות אשר הם הרבה מעבר להשגתנו, ועם כל זה הקב"ה מצוה אותנו תמיד להשתדל ולהתפלל הגם שאי אפשר לדעת מה תהיה התוצאה. איך יתכן הדבר עם זה מה ששובר את לב האדם, ויותר מזה, לפעמים הוא גורם הריחוק מה', כי האדם מרגיש שנעשה לו עוול. "כל-כך הרבה התפללתי, כל-כך הרבה דברים קיבלתי על עצמי, ושום דבר לא יצא מזה. אם כן הייתי צריך לומר לי לכתחילה שאין לי מה להתפלל ולקבל על עצמי".

חזרה על תחילת התשובה

יעמדו על הברכה נדיבי הלב שתרמו מהונם להדפסת הגליון

גליון זה נתרם ע"י ידידנו הנכבד
רודף צדקה וחסד ומזכה את הרבים
הרה"ח ר' נחום זאב מרקוביץ שליט"א
יזכה לכל הברכות האמורות בתורה ולשפע ברכה והצלחה בכל מעשה ידיו

ליצירת קשר בכל הקשור לגליון זה: mm05276@gmail.com

והאמת שכמו כן יש גם להיפך. יש לך אדם שאין לו חסרון ואעפ"כ הוא שרוי בצער גדול. הוא מתהלך שבור ורצוף בגלל איזה מצב שנקלע אליו, ולמעשה, אין חסר לו כלום. אין לו חסרון בבריאות ולא חסרון בפרנסה. זהו היסוד, בכל דבר שנעשה יש שני דברים, יש המציאות ויש הרגשת האדם, צערו וכאבו.

שתי הצעות ובחירה אחת

והנה כעת נטפל תחילה בצערו של האדם, כי בדרך כלל זהו הסיבה שהאדם כל-כך עסוק בהשתדלות ובתפילה. אם האדם לא היה מרגיש כלום, היה צריך להיות בעל מדרגה כדי לקום ולעשות מעשה מחמת רצון ה' בלבד. לאמיתו של דבר צריך האדם להשתדל ולהתפלל הגם שאינו מרגיש כלום. אין זה קשור אליך. אתה צריך להמשיך כאן שפעו של הקב"ה. אך היות שזוהי כבר המדרגה הבאה, ורובא דאינשי אינם ניגשים אל התפילה כדי לקיים רצון ה' בלבד, כי אם מפני שמרגישים מרירות וחסרון, לכן עלינו לטפל תחילה בחלק זה.

האדם שרוי בצער גדול מפני שיש לו חסרון ובגלל זה הוא מגיע להתפלל. יש לו חובות על סך חמשה מיליון דולר, יש לו ילד שאינו מתנהג כשורה, יש לו חולה בבית, בנו מצפה לאבידתו ואינו מוצא, וכן הלאה. ובכן, הבה ונתאר על פי משל: השי"ת בא אל האדם ואומר לו: הבה נשב קצת ונדבר. מה אכפת לך? הצער אכפת לך, נכון? הסתכל לי בעיניך. אם לא היה לך צער לא היית מגיע אלי. אמת? ובכן, יש לי שתי הצעות בשבילך. ההצעה הראשונה היא להעלים את הבעיה. ארפא את החולה, אמציא לך את השידוך המיוחל, אכסה את חובותיך, תהיה לך דירה, פלוני יותר לא יתרגז עליך, הכל יהיה מסודר לחלוטין. ההצעה השנייה, אעשה משהו עם מוחך ולבך ואני מבטיח לך שלא תרגיש יותר שום צער כל ימות חיך. לא תסבול לא מבושה ולא מהרגשת אשמה ולא משום דבר שייכול לגרום לך צער. ואם אתה דואג על כך שלאנשים אחרים בסביבתך יש צער, אבטיח לך שגם את זה אסדר. המצב יישאר כמו שהוא, אבל אתה לא תרגיש שום צער וכאב. כעת אני שואל אותך באיזו הצעה אתה בוחר, ואני מוסיף ואומר לך שתעשה לי טובה אם תבחר בהצעה השנייה.

וכעת נשאל אנחנו: מה רוב בני האדם היו בוחרים אילו היו עומדים בפני בחירה שכזו? אכן ידוע לנו היטב שרובם היו בוחרים בהצעה הראשונה. והשאלה היא: למה? הם הרי מקבלים הבטחה שהכל יהיה מסודר. הם ירגישו כמו עשירים שאינם יודעים מחסור! והתשובה פשוטה, כי בהצעה השנייה אין האדם מרגיש מספיק חזק שהקב"ה באמת יסדר את הענינים לגמרי בדומה להצעה הראשונה. "איני יודע... איני רואה... אני ירא משיטות חדשות. תן לי ללכת עם השיטות הישנות והמקובלות".

כל אחד זוכר כיצד הרגיש כשבעל חובו אמר לו: "אני יכול לתת לך את הכסף עכשיו. במקרה יש לי עכשיו מזומן עלי."

לו: "אתה בראתני ואתה יכול למלא לי את חסרוני". אם לא תהיה לו לאדם אותה הרגשת חסרון, ויתפלל רק מפני שכך נצטווה כפי שהוא מקיים מצות שופר ומצה ולולב וכל שאר המצוות, הרי לא יגיע בתפילתו להרגשה שהוא תלוי לגמרי בה'. והלא דיברנו גם ראינו מהספרים פעמים אין מספר שדווקא כשהאדם שבור לגמרי ואינו רואה שום דרך החוצה ומרגיש ממש חסר אונים, רק אז תפילתו אמיתית, כי אז באמת אינו מסתמך על שום דבר ובאמת מבין שרק הקב"ה יכול לעזור לו. הוא נמצא אז במצב כזה טוב. תפילתו כל-כך אמיתית, כל-כך קדושה ונכונה. אם יתפלל האדם רק מפני שהקב"ה צוה ולא מפני שהוא מרגיש במצוקה מחמת חסרונו, זה לא יהפוך אותו לאיש אחר, זה לא יגרום לו להוציא את השייכות שלו עם הקב"ה. וזו הרי אינה התפילה המוכרת לנו. היא לא התפילה בסגנון תפילותיו של דוד המלך. דוד המלך הרי מדבר בכל עת על צערו הגדול שהוא מרגיש. בכל מדרגה שניקח את זה, סוף כל סוף הוא מדבר על הרגשות שלו ועל שבירות לבו. ובכן, כל זה מחייב אותנו לתת תשובה נכונה.

החסרון והכאב - שתי סוגיות נפרדות

והנה כדי להגיע לבהירות, עלינו להבין תחילה שיש שתי סוגיות נפרדות. הסוגיא האחת היא הקושי שהאדם מרגיש. או בנוסח אחר: הצער שנגרם לו מחמת המצב שהוא שרוי בו. והסוגיא השנייה היא הצרה כשלעצמה. משל לדבר: אדם שחלה ונפל למשכב. יש את גוף הצרה, דהיינו האיש שיצא מקו הבריאות וזקוק לרפואה, ויש את הצער שנגרם לקרובי משפחתו ולידידיו.

אמנם בדוגמא זו שתי הסוגיות נדמות כאחת, כי בדרך כלל כואב לו לאדם עד מאוד כשבנו נחלה. אבל אם ניקח דוגמא קצת שונה, כגון אב שמתמודד עם בן שאינו עושה נחת רוח להוריו ומוריו, יהיה לנו יותר קל לראות את החילוק. יש מה שהאב מתייסר בנפשו בגלל זה שאין לבנו יראת שמים. אך לו יצוייר שהאב עצמו הוא קל דעת, הלא אז אין חלק זה קיים. הוא מתהלך וחיוך גדול מרוח על שפתיו. בנו מדבר באמצע התפילה? מה הבעיה? להיפך, הוא זה שמדבר אתו. הכל טוב. אין לו שום צער מזה. החסרון עדיין קיים והוא גדול מאוד, אבל צער האב אינו קיים.

תמיד יש שתי סוגיות. הצער שהאדם מרגיש, והחסרון שמעורר אותו צער. בכל הענינים הוא כך. ולפעמים יש שהאדם מחוסר פרנסה, אבל משום מה אין זה מדבר אליו. הוא חי בעולם אחר וחוסר הפרנסה אינו מטריד אותו כלל. אי אפשר לדעת אם זה מגיע אצלו ממקום טוב או לא, אבל זוהי המציאות, הוא חי בשמחה כאילו הוא משופע בכסף וזהב. הנה הגם שאין לו צער, החסרון בוודאי קיים, והוא דבר שצריך לטפל בו, כי הקב"ה רוצה שהאדם ימשיך שפע ותהיה לו פרנסה.

האהבה שהקב"ה אוהב אותה. לא לדעת, אלא להרגיש. היא זקוקה להרגיש שהקב"ה הוא טוב ומטיב. ובשביל זה צריך האדם להסיר ממנה את העבירות שעשה, כי רק כך תוכל הנשמה לשמוע ולראות ולהרגיש עד כמה הקב"ה מטפל בה באהבתו אותה.

רצונה של הנשמה הוא רצון חזק מאוד ומגיע מהקב"ה.

האדם אין לו רצונות עצמיים. אין זה אמת שיש שני רצונות. אין לנו להסתכל על זה כאילו יש שני רצונות, רצון האדם ורצון הקב"ה, וסותרים זה את זה, ואומרים לו לאדם: "לא נעים, אבל בטל רצונך מפני רצונו. מה לא עושים בשביל השלום? תוותר! עוד לא ראינו אחד שמוותר ומפסיד. יש לך רצון? גם לו יש רצון. הוא בעל הבית ואתה רק נברא קטן. עליך להתאים את עצמך לבעל הבית". טעות היא מעיקרה. **אין שני רצונות. הנשמה היא חלק א-לוה ממעל.**

אמנם כן, תמיד יש רצון להשיג משהו. היום כל הילדים מדברים על משקפיים יפות? הנה הרצון נמצא שם. מזל טוב! מגבעת יפה, שקית של תפילין יפה, הכל לפי הגיל והסביבה. עכשיו הוא מתחנן לאביו: לכולם יש, אבל לכולם... למה אתה אבא רע כל-כך. כעבור שתי דקות הרצון מתחלף.

מה הפשט? הפשט הוא שהכל שקר וכזב. **יש גוף שעוטף את הנשמה, וכיון שכן, הרצון צריך לעבור דרכו, וכשהוא עובר דרכו, הוא מקבל צורה כזו.** ולכן הוא מחליף את צורתו כל הזמן לפי הקנאה והתאוה והכבוד שיש לו לגוף. אבל השורש אחד הוא. **הנשמה היא זו שזועקת כי יש לה רצון.** כשהקב"ה אומר: בטל רצונך מפני רצוני, הוא אומר כך: תבין שרצוני קיים אצלך בפנים. **תקלוט שאתה באמת רוצה את מה שאני רוצה, וזה יתן לך כזה ישוב הדעת שאתה לא יכול לתאר אותו.**

על דא ודאי קא בכינא

לאחרונה סיפרנו על ה'שומר אמונים' זיע"א שפעם הגיע אליו יהודי אחד בשם ר' ברוך וסיפר בקול בכי ונהי כי זה עידן ועידנים שהוא מוכר דבש תמרים וממנו פרנסתו בדוחק רב, והנה עתה התחיל אחד מבני החבריא של הרבי למכור ג"כ דבש תמרים כמותו ומשיג בזה את גבולו. נענה לו ה'שומר אמונים' בחביבות, וכה אמר לו: "שתי תמיהות יש לי עליך. ראשית כל, בירושלים הרי מתגוררים שבעים אלף איש, וכי אין מספיק מקום לשנים שימכרו דבש תמרים?! ועוד אני תמה, וכי בוכים על הפרנסה?! מאין זה מגיע שבוכים על הפרנסה? הרי הקב"ה הוא זה שזן ומפרנס לכל, הוא זה שנותן לחם לכל בשר!". ה'שומר אמונים' עצר מעט ואז המשיך: האמת שלא אתה בוכה, אלא נשמתך בוכה. אתה יודע למה היא בוכה? כי היא צריכה תיקון. כשהלה שמע את דברי הרבי, פרץ בבכי עז וזמן רב לא היה יכול להירגע. ומשנרגע, אמר: רצוני שהרבי יתן לי תיקון. אמר לו ה'שומר אמונים': אינך זקוק לתעניות, אינך זקוק לסיגופים. בא אלי לבית מדרשי להתפלל. היהודי הגיע להתפלל שם ונעשה

אבל אם לא אכפת לך, גיסי צריך להביא לי המחאה בשבוע הבא... אם לא אכפת לך להמתין עד אז. תהיה לי טובה גדולה מזה... ומה השבנו לו? - "יש לך מזומן עליך? אולי באמת אקח ממך מזומן ואגמור אתך! בסדר?". למה? כי מה שבטוח בטוח. למה לי להזדקק לניסים. תן לי לגמור עם זה וללכת לחיים ולשלום.

כך מרגיש האדם כשמציעים לו לסדר את מוחו ולבו הגם שהמצב יישאר כפי שהוא. "אני לא יודע על מה אתה מדבר בדיוק. אני שומע מה שאתה אומר, אבל איני מרגיש. אני מאמין לך שאתה אומר שם משהו. מסתמא אתה יודע מה אתה אומר, אבל אני איני יודע בדיוק מה אתה אומר, ואם כן תן לי ללכת עם ההצעה הראשונה". זה מה שעובר בלב האדם.

הרצון החיצוני אינו אלא זיוף

ומה היא טעותנו? טעותנו היא כי כפי שהספרים מסבירים לנו, כל רצון שיש לו לאדם, הצורה שבה הוא מורגש, היא רק זיוף משורש הרצון האמיתי הקיים אצלו. האדם אומר כך: "לי כואב כי לכולם יש דירות למגורים ורק למזלי הרע נפלת עם אנשים נוכלים ורמאים... כואב לי שאין לי דירה... אני צריך דירה..." הוא רואה זאת בצורה הזו. וכן בכל שאר הדברים שבחיי האדם. הוא רוצה ילדים, הוא רוצה ילדים בריאים, הוא רוצה ילדים שיעשו לו נחת, הוא רוצה ישוב הדעת. כל הרצונות, צורת הביטוי שהם מקבלים, איננה אמיתית. הוא רואה אותם באותן צורות, כי הם מאוד עמוקים, ועד שהם יוצאים החוצה, הם עוברים גלגולים רבים. הם יוצאים מהנשמה וחוצים את הגוף, וכיון שהם חוצים את הגוף, הם נאמרים כפי שהם נאמרים.

מי לא ראה ילד בן שנתיים או בן שמונה שאומר שהוא רוצה כך ורוצה כך, ואינו גומר למנות את רצונותיו. ולאחר עשרה דברים שהוא רוצה, אומרת לו אמו: צדיק'ל! אתה עייף. לא את אלה אתה צריך. אתה צריך משהו אחר, ללכת לנות. הילד אין לו את הכלים לבטא את מה שבאמת כואב לו, ועד שהכאב יוצא החוצה, הוא מקבל פנים חדשות.

כך זה נראה אצל הקטן בשנים, ואיך זה נראה אצל מי שכבר מסתובב בעולם ארבעים חמישים שנה? כואב לו עד מאוד שמלמד פלוני עשה עוול, כואב לו שהשמש בבית הכנסת אינו בן אדם. "הוא אינו יודע מה הוא עושה, אין לו שום מהלך..." זה מה שבאמת כואב לך? יש לו טענות ומענות ומוצא מאה חסרונות בשמש. זה מה שכואב לך? כל מי שמכיר אותו קצת, יודע שהוא רצה להיות שמש וזה מה שכואב לו.

הרצון האמיתי הוא רצון הנשמה

מסבירים הספרים הקדושים שבאמת זה הולך עוד יותר עמוק. שורש כל צער האדם הוא מה שאין נשמתו מקבלת את קרבת האלוקים שהיא צריכה. הנשמה זקוקה להרגיש את

לאחד מחשובי האברכים, יהודי טהור ומזוכך. הוא נושע. נשמתו הגיעה אל סיפוקה.

שעושים את זה באופן של אמונה וקרבת אלוקים. ובכן, כשהקב"ה מעמיד לפניך את שתי ההצעות, עליך לקבל את ההצעה השניה בשתי ידיים. מבחינה גשמית... כי אתה רוצה לחיות בגן עדן... מה משנה לך מה יקרה אחר כך. **אם הקב"ה יעזור לך כל-כך שתדע איך לחיות אתו ואיך להרגיש אותו, הלא תיושע בכל הדברים.**

זהו לגבי שתי ההצעות שהקב"ה מעמיד תמיד לבחירת האדם. האדם יודע משתי ההצעות, ובדרך כלל הוא בוחר בראשונה. אבל **אם יקלוט את טעותו, יבחר בשניה ואז ייטב לו עד מאוד.**

הלכה למעשה - יעשה דרך בקשה

ישאל האדם: הדברים נשמעים נפלאים, אבל איך מגיעים למצב שבו מרגישים את ההצעה השניה? כלומר, אני כשאני הולך להתפלל, המציאות היא שהמצב כואב לי, ואני מתפלל שהמצב יסודר. אתה מציג בפניי תאוריה שיותר טוב לי שהשינוי יהיה בתוכי ולא במצב המסוים. כבר שמעתי פעם את התאוריה. שמעתייה מאחד שקרא לה בשם קרבת אלוקים. תודה רבה, הרחבת את התאוריה, אבל למעשה, אני אוהב שם, ואני כואב מאוד, ואני בא להתפלל לה' שיושיעני.

הנה כאן מגיעים דיבוריו הקדושים של הרה"ק רבי מנחם מענדיל מוויטעבסק זיע"א בספרו "פרי הארץ" (אשר התחלנו ללמוד אותם בערב ר"ח אייר, יום חמישי פרשת טהרה), שם הוא מדבר בענין התפילה ונותן תשובה מספקת לשאלה זו אשר מובנת רק לאחר הבנת היסודות. נעבור אם כן בקצרה על מה שלמדנו כבר, כי זהו ההקדמה למה שהוא כותב לאחר מכן בענין התפילה.

הוא מבאר שכל אבר מאברי האדם יש לו חלק פנימי, חלק הנשמה אשר מגיע מהתורה, ולו יש רצון חזק. לפה יש רצון לדבר, לעינים יש רצון להסתכל, וכן הלאה, והרי זה בא מצד הקדושה ממש. מדובר בחיים שמבקשים להתקשר עם חיים אחרים. אך היות שהנשמה נמצאת בגוף, האדם נמשך לדברים אחרים, כי הגוף מושכו לקחת חיים ממקום בלתי טהור. אף הוא רוצה שהפה ידבר, אבל שידבר הבלים, דברים בטלים ומבוטלים, דיבורים שיכולים להביא לו כבוד, וכן הלאה. **עצם הדבר שיש לו דחף לאדם לדבר ולראות, מגיע ממקום טוב. הוא רק צריך לדעת איך להשתמש בו.**

מסביר הוא איך לעשותו, וכה הוא אומר: נעול את האבר מלהשתמש בו לדברים בלתי טובים, והתבונן בכך שחיים מקבלים רק כמשתמשים בו לדבר הנכון. טפסף לעצמך: חיים, חיות, תענוג, את כל אלה מקבלים רק כשעושים את הדבר הנכון, כי האברים מגיעים משם וכשעושים בהם את הדברים הנכונים, מקשרים אותם למקורם. התבונן בכך, ואז תתחיל לדבר דיבורי תורה ותפילה. השתמש באבריך לדברי מצוה, ואז תוכל להרגיש שאתה מקבל חיים. כי **מציאות היא שזה מעניק חיים, אתה רק צריך להתלמד איך לעשותו.**

הנה כי כן, כל פעם שאתה רואה אדם בוכה מעבר לפרופורציה או כואב לו מעבר לפרופורציה, אתה יכול להיות בטוח שלא זה מה שכואב לו. ועל פי האמת תמיד הצער מעבר לפרופורציה. זהו היסוד. אתה תמיד יכול לראות שאינו לפי המדה. בפרט יכולים לראות זאת אצל ילדים, אך גם אצל אנשים גדולים. כשאומרים לו את הדבר הקשה, הוא בכלל אינו מגיב, וכעבור חצי שעה, כשקורה לו איזה דבר קטן שאינו שווה התייחסות, הוא פתאום יוצא מכליו ומתחיל להשתולל. מה הפשט? הפשט הוא שלא הדבר הזה כואב לו, אלא הוא כואב מבפנים, וכיון שכן, כל דבר מעורר את כאבו.

כל פעם שחסר לו לאדם משהו, ואפילו דברים גדולים ואמיתיים, כגון בריאות או פרנסה או שידוך, מה שזה כואב לו כל-כך, הוא בגלל הנשמה שמרגישה כל הזמן כאובה ועכשיו כאבה התעורר. אילו היה לו לנשמתו האור שבתורה שחסר לה, לא היה האדם מרגיש שום כאב. מה שהאדם אומר שכואב לו, זה כבר הגרסא שהשתבשה מחמת אורך הדרך. זהו היסוד. הקב"ה אומר לאדם בטל רצונך מפני רצוני וכך תיפטר מצערך.

ההצעה השניה מטפלת בשורש

ובחזרה לשתי ההצעות. האדם מעדיף את ההצעה הראשונה, כי הוא רוצה שהבעיה תיעלם לגמרי ולא יישאר ממנו שם שורש. "אל תאמר לי שתסיר ממני את הרגשת הצער, כי אז הבעיה עדיין תישאר, אלא שלא ארגיש אותה". ובכן, האדם מוכרח להבין לפני הכל שהוא עושה טעות גדולה. אתה עושה טעות מוחלטת בחייך הגשמיים והמציאותיים. אם יעלימו את הבעיה ולא יסדרו את מוחך ולבך, אולי באמת תרגיש נעים ברגע זה. "ברוך ה', הבעיה נעלמה. הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו. כולם מוזמנים מחר לסעודה..." אבל היות שבפנים לא השתנה כלום, עליך לדעת שאתה עומד כעת הרבה יותר רחוק מהפתרון. בעיה אחת פתרו לך, ומה תעשה מחר כשתצוץ לך בעיה חדשה? החיים הרי מלאים במצבים משתנים. אם לא תקבל את ההצעה השניה, תצטרך להתמודד כל פעם שתצוץ לך בעיה וכל פעם תצטרך לבוא ולבקש מהקב"ה שיפתור לך אותה, ולאחר עשר פעמים, יאמר לך הקב"ה: הלא יעצתי לך מראש לקבל את ההצעה השניה. כעת אסביר לך שכאשר אסדר את מוחך ולבך זה לא רק לגבי בעיה זו, אלא לאחר שאכונן אותך באופן שתתחיל לשמוע את קול נשמתך ולהרגיש את רצונה, וכשזה יקרה, זה יעזור לך לבעיות הבאות שיציצו לך.

מי לא יודע מזה שמי שכבר ראה דבר או שנים בחיים, ויודע כבר איך לבלוע דברים, ואיך להתאפק מלענות, ואיך לקבל דברים שאינם כפי שהוא רוצה, הוא בן אדם שעומד על הרגליים. תאר לך שעושים את זה כפול אלף, תאר לך

אתה בא אלי מתוך חוסר אונים, הלא זה נפלא מאוד, כי זה ישתנה אצלך תוך כדי תפילתך. תבוא בשביל ההצעה הראשונה, ותוך כדי התפילה, תבין שאתה הולך לקבל את ההצעה השנייה". עוד הוא אומר: "אף כלפי החסרון עצמו, דע לך שבאמת רצוני שיהיה שפע רב בעולם וכל החסרונות יתמלאו, אבל כלפי חסרון מסוים זה שאתה מבקש עליו, איני יכול לומר לך בפירוט, כי חשבונות רבים יש שידועים רק לי, אבל את ההצעה השנייה אני בוודאי נותן לך".

זהו יסוד התפילה כשעושים אותו באופן הנכון. הקב"ה אומר לאדם: **אם תעשה את החלק הראשון, תזכה לדביקות**, ואז תרגיש איש חדש, תרגיש שנושעת. אל תחשוש שבגלל זה לא אשלח את השפע למלאות החסרון. אדרבה (כך אומר הרה"ק מוויטעבסק), רק **לאחר שתגיע אל מדרגת ההצעה השנייה, תהיה כלי לקבל את השפע באופן שהחסרון יתמלא**.

שלוש דרגות במתפללים

וכדי להבין את המציאות כיצד הדבר נעשה, נסביר זאת באופן כזה: יש שלוש דרגות במתפללים. הדרגה הראשונה היא של הילד הקטן. הילד הקטן מחליט לומר תהלים. למה? כי הבטיחו לו שאם יאמר תהלים עשר דקות יקבל שוקולד. כשהוא אומר את התהלים, מחשבתו נמצאת כל הזמן בשוקולד. "מכתם - שוקולד, לדוד - שוקולד..." אם יגשו אליו וילחשו לו באזנו שהפעם לא היה שוקולד בחנות ולא הולכים לתת כלום בגמר אמירת התהלים, תיכף ומיד יסגור את ספר התהלים. "גוט שבת". אין כלום כי לא היה כלום. הכל היה רק שוקולד, והשוקולד אף הוא איננו.

וכך יש גם אנשים מבוגרים שמתפללים באופן זה. הם מגיעים אל התפילה ואומרים: "רבונו של עולם! אני רק רוצה לומר לך לפני שאני מתחיל באמירת התהלים, כדי שלא יהיה בינינו אי הבנה. שמעתי כבר את כל הדרשות בענין קרבת אלוקים. לא בשביל זה באתי הנה. שיהיה ברור, כן? באתי הנה כי אני צריך פרנסה. מובן? אם אין פרנסה, אמור לי זאת עכשיו, כי חבל לי על הזמן. אני מסכים לומר שלוש פעמים את כל ספר התהלים, אבל אני חייב לדעת שאח"כ יש פרנסה".

סגנון תפילה זה הוא ממש כסגנון תפילת הילד, ואינו נקרא תפילה. על המתפלל בסגנון זה התבטא הרה"ק מוויטעבסק: מסכן! הקב"ה נתן לך את מתנת התפילה. מה עשית בה? חבל! לא פתחת את ספר התהלים שלך. ואפילו כשאתה מתפלל על החולה שיתרפא. לא מעניין אותי כמה הכאב חזק, אם אתה לא מסכים להרפות, אין תפילתך כלום.

זוהי הדרגה הראשונה, וממנה נדלג אל הדרגה השלישית, הקיצונית בצד השני. האדם בא אל הש"ת ואומר: "איני צריך כלום. הטוב בעיניך עשה. הכל טוב ונפלא. לא יכול להיות יותר טוב מהמצב הנוכחי. רבונו של עולם! סע הלאה. מה

הוא כותב שם בלשונו: "אם היה מנסה פעם ושתים לטעום טעם מעשה המצוה של אותו אבר בעוה"ז, היה מתבטל לגמרי ממש מלהשתמש עוד באותו האבר מעשה התאוה והרשות כי אם הכרח והוא מצוה". וסיבת הדבר, כי היה מרגיש איך זה עובד.

וממשיך, וכאן אנו מגיעים אל הנקודה: "וכן יעשה דרך בקשה". הוא מבאר ברור קדשו: כפי שהדבר נכון לגבי הרצונות הפרטיים של כל אבר ואבר, כך הוא נכון לגבי הרצונות הכלליים. יש לך רצון עז. למה? כי אתה מרגיש חסרון בחיך. עליך להבין שהרצון האמיתי בא מן הנשמה. **המצב הוא זה שגרם לך להרגיש חסרון מסוים. אבל מה שחסר לך באמת הוא הקרבה עם הש"ת שאילו היה לך, היית מרגיש כל-כך מרומם כאילו אתה נמצא בגן עדן.**

ברם, למעשה נמצא האדם בגוף ומרגיש מה שכואב לו עכשיו נוכח המצב שהוא שרוי בו, לפיכך נתן לנו הקב"ה מצוה נפלאה ושמה תפילה. **אל התפילה מגיע האדם מתוך מצבו הגופני, מתוך הכאב המורגש לו כעת, וכיון שהוא מתפלל, הרי הוא מקיים מצוה, וכך הוא נכנס יותר ויותר אל המצוה עצמה, וככל שילך וישקע בה, היא תביאנו לידי דביקות וקרבה, ואז ממילא יעזוב לאט את הסיבה שבגללה הגיע להתפלל, אלא ירצה בקרבה עצמה, ואז יגיע אל התפילה האמיתית, כי אז מעשה המצוה יגלה את האור שהיה אצלו מכבר, אלא שהיה גנוז. זוהי הדרך שעושים זאת.**

פותח בגוף ומסיים בקרבת אלוקים

אמור מעתה: לגבי המשל שהצגנו מקודם שהאדם מקבל שתי הצעות לבחירה, הלא באמת אין הקב"ה מתגלה אלינו ומניח על שולחנו שתי הצעות, ואם כן צריך לדעת איך זה מתבטא אצלנו. אומר הרה"ק מוויטעבסק: בא ואסביר לך איך. יש לך צרה וזר לך מאוד, ורצונך שהקב"ה ישלח לך ישועה ויסור צערך (אגב, זה ברור שהקב"ה רוצה שיגיע שפע לעצם החסרון ויתמלא, אבל לעת עתה איננו מדברים על חלק זה, כי אם על חלק הצער שבגללו האדם בא להתפלל בדרך כלל). ובכן, אם תעשה את מעשה המצוה עם גופך, אז תזכה לאור המצוה. וכמו שהוא בכל המצוות. הנה איך זוכה האדם לאור מצות נטילת לולב? עם הנשמה? לא! אין הוא יכול לזכות לה עם הנשמה, כי אין לו את הכלים לכך. אכן מפני כך אומרים לו: קח לך לולב גשמי ואתרוג גשמי, כוון את הכוונות הנכוונות, הכן את עצמך קודם לכן, עשה תשובה, ואט אט זה יגרום לך שיתגלה בך האור של לולב ואתרוג שכבר נמצא בנשמתך, שהרי נבראת מרמ"ח המצוות.

אף כאן, כשאתה מתפלל, תתחיל עם גופך. תתחיל להתפלל עם הלב השבור ותשפוך את לבך לה'. זוהי הדרך שבה האדם הולך, כי הקב"ה יודע שאנו נמצאים בגוף. אומר הוא: "לכל הפחות אל תגיד בפירוש שאתה יודע באיזה אופן אעזור לך ואל תחשוב מחשבות של כוחי ועוצם ידי. אבל אם

מתפלל אליך, לבי בא אלי בשליחותך ואמר לי שאבקש את קרבתיך, ועל כן את פניך ה' אבקש". ובלשון רש"י: **"בשבילך, בשליחותך, אומר לבי בקשו כולכם ישראל את פני, ואני שומע לו, את פניך ה' אבקש".**

וכעין זה פירש הרב מלבי"ם: **"לך אמר לבי, רוצה לומר, הגם שבפי אני מבקש ענינים אחרים, הצלה מהאויב וכדומה, הלא לבי כבר אמר לך את עיקר בקשתי, לבי אמר לך, כי בקשו פני את פניך ה', זאת אבקש, רק זאת אבקש, והיא עיקר בקשתי, שפני יבקשו את פניך, שפני לא יבקשו שום דבר רק השגת פניך, שהוא הדבקות וההשגה של פני ה', והיא כל מגמתי".**

אכן לעולם לא תגיע לזה עד שלא תיכנס קודם לכן אל התפילה, והכניסה אל התפילה היא רק באופן האמור. הרבה לא עשו זאת ולכן לא ראו שהתפילה מועילה. הרה"ק מוויטעבסק אומר לנו: **"תעשה כסדר האמור ותראה שזה עובד".** כשיאמר האדם תהלים עם פירוש המילות - הוא יבין את המילים וייכנס בהן וימצא פסוקים שמבטאים את צערו - יעברו עשרים או עשרים וחמש דקות ויתחיל להרגיש. כך כתוב ב'פרי הארץ'.

והייתם לי סגולה

זה עובד משתי סיבות. הסיבה הראשונה היא הסגולה שבדבר, כמו שכתב הרה"ק מוויטעבסק. **כי כל מצוה מגלה את האור הנמצא בפנים.** אכן כן, הרצון קיים בפנים. אינך צריך להביאו מבחוץ, **וכיון שאתה עושה את מעשה המצוה השייך לזה, הרי זה מסיר את הכיסוי, וממילא מתחיל לצוץ מהלב מה שהוא רוצה באמת.** אפשר לראות כן בהרבה הזדמנויות. אפילו בפורים, תראו כמה אנשים אחרי ששיתים קצת יין, מתחילים לדבר לענין. הם מבקשים אז בבכייה ותחנונים אך ורק דבר אחד, קרבת אלוקים. אם האדם מונח בזה במשך השנה ולו במעט, כיון שמגיע פורים, הוא לא צריך לשותות יותר מדי כדי לדבר כך. קסבור אתה שאמירת תהלים לא יכולה לעשות זאת באופן מציאותי?! בוודאי היה יכולה לעשות זאת, והיא עושה זאת. אך האדם כל-כך כאוב מפני שהוא חושב כל הזמן בצרתו ונעשה אדוק בה, ולכן אינו נותן לעצמו להתפלל. החזקת את ספר התהלים בידך, הלכת למקום קדוש, אפילו בכית, את הכל עשית, אבל לא התפללת. לא הרפית, לא הסכמת לעזוב. **המצוה יש בכוחה להוציא את האור הטמון בפנים.**

הביטול גורם לאור שיתגלה

הסיבה השניה, **כי כשהאדם מתפלל, אע"פ שהוא מתפלל מתוך צרתו ומפני שהוא רוצה להפטר ממנה, הרי הוא מתחיל לבטוח בה' ולהגיע להכרה שאינו יכול לעשות כלום בכוחות עצמו, וביטול זה אשר הוא מיסודות התפילה, הוא דבר נפלא, כי על-ידי כן הוא מסיר כיסויים וממילא יש לו את היכולת להגיע אל השלב השני.** ובכן, אל תסגור את התהלים כשעדיין

שרצית לעשות, אותו תמשיך לעשות. אני כאן בשבילך לומר - אתה עושה טוב".

ממש מלאך! אולם אנחנו איננו נמצאים שם, לא משנה מה הסיבה לך. אומר לנו הקב"ה: **"אתה רשאי לבוא מתוך הקושי שלך ולדבר על צורת התבטאותו אצלך. אדרבה! דבר בשפתך. תביע את צערך עד הסוף. אל תשאיר כלום בפנים. אך דבר אחד אני מבקש ממך. תן לי לחזור ולדבר אליך. זה הכל. אל תגיע אלי מראש עם דרישה לדבר ולא לשמוע ממני כלום. הירגע! תן לי ג"כ לדבר אליך. אל תחזיק כל-כך חזק. תתחיל לדבר, תתחיל לשמוע, ואז תראה שיתחולל בך מהפך באמצע תפילתך".**

התפללתי ו(לא) נושעתי

אכן מי שמבין שיש כאן מהלך שמתפתח אצל האדם תוך כדי תפילתו, מבין ג"כ מדוע יש בני אדם הרבה שאין תפילותיהם נענות, כי אינם משקיעים בתהליך הזה. האדם טוען: **"כבר התפללתי הרבה פעמים..."** אתה יכול להסביר מה עשית? כאן הטחת איזו מימרא בפני השי"ת, כאן אמרת תהלים ולא הבנת מילה אחת ממה שאמרת, שפתותיך נעו אך מחשבותיך שקועות היו בצרתך, הלכת לצדיק פלוני ולצדיק אלמוני. אף פעם לא נכנסת פנימה. ובכן, לקח ספר תהלים עם פירוש המילות, הקדיש לעצמך ארבעים וחמש דקות, ואמור עם הבנה. דוד המלך יסייע לך להוציא את הבקשה הנכונה, אבל היכנס אל המצב. עזוב את כל הטלפונים, עזוב את כל הטרדות. הדבר הטוב ביותר הוא שתקום בשביל זה באשמורת הבוקר, ותתחיל לדבר להשי"ת מתוך כאבך, אך לא במילים משלך אשר אינך יודע לאן יובילוך, אלא במילים מספר התהלים אשר אט אט תמצא שם דיבורים שיהפכו את לבך. תראה שם איך דוד המלך מרגיש כואב ופוגש את הקב"ה. פתאום תרגיש: רבוננו של עולם! אותך אני צריך. החושך הוא זה שכואב לי.

לבי אומר לי את פניך ה' אבקש

יש דיבורים כל-כך מאירים של רש"י והרב מלבי"ם במזמור כ"ז בתהלים, מזמור לדוד ה' אורי וישעי. כבר ראינו בעבר מהמדרש שדוד המלך אמר מזמור זה כשהיה במצב האבוד ביותר בחייו. הוא עזב את העיר צקלג עם הגברים כדי לעזור לאכיש מלך גת במלחמתו, וכשחזר, גילה שעמלק שבה את כל הנשים והטף שנותרו לבדם, ועמד בפני האשמה קשה ביותר מהאנשים הקרובים אליו ביותר. הוא הרגיש אז את כל סוגי הצער העמוקים ביותר. הוא הרגיש אשמה, עמוקה, הוא הרגיש שגרים השבי של נשים וטף חפים מפשע, הוא הרגיש שאיבד את כל דרגותיו, את כל הצלחותיו, ואף גם את ממלכתו. ומתוך כל זה דיבר אל ה': **"בקרוב עלי מרעים לאכול את בשרי, צרי ואויבי לי. אם תחנה עלי מחנה..."** כך הוא הלך ודיבר, עד שלפתע אמר: **"לך אמר לבי בקשו פני את פניך ה' אבקש".** פירש רש"י שהתכוון לומר: **"תוך כדי שאני**

יעזוב את האדם את הכל ורק יתפלל, פשוטו כמשמעו. הן בעבור זה נתן לנו הקב"ה את ספר התהלים שהוא כנגד חמשה חומשי תורה ויש לו את כל האורות. אמור והבן עוד ועוד, עד שתרגיש: "הנה כי כן, הוא מדבר לענין". ואז תראה ותרגיש את מה שהרה"ק מוויטעבסק אומר. **צערך ייקלש והמשא הכבד יפול מלבך.**

אף מה שכתוב בספר העיקרים שבגמר התפילה יאמר האדם "והטוב בעיניך עשה", מה אתה חושב, שהכוונה שאתה נשאר אותו דבר, ובסוף אתה אומר: "רבוננו של עולם! אמרו לי להוסיף לתועלת הענין גם... רגע אחד, רשמתי לעצמי, אסתכל בפתק. אה, והטוב בעיניך עשה"? לא ולא! הכוונה הוא כזו: **אתה צריך להתחיל את תפילתך מצערך, ולסיים בהטוב בעיניך עשה.**

השינוי הפנימי גורם לשפע שיבוא

כל זה היה לגבי חלק הצער של האדם, וזוהי הסיבה שהתפילה ניתנה גם לאנשים פשוטים, וזוהי הסיבה מדוע כשהאדם נמצא במצב של חוסר אונים, אומרים לו: אדרבה, לך והתפלל מתוך מצבך. אבל התפלל באמת. אל תישאר על מפתן דלת התפילה לחשוב שם על המושג תפילה, אלא הבן מה זו תפילה והיכנס פנימה.

עכשיו עליך לדעת שיש גם החלק השני. **כיון שיש חסרון בעולם, צריך אתה להתפלל כדי שהחסרון יושלם, כי הקב"ה רוצה להביא שפע להשלמת החסרון ומחכה לתפילתך.** במקרה היה חלק מהחסרון זה שלא היו לך חלקי הנשמה הנצרכים לך. וזה באמת היה הסיבה שאתה עובר מה שאתה עובר. וברוך ה' כשאתה מתפלל, אתה מתחיל להשלים עכ"פ חסרון זה. אבל עכשיו צריך להשלים את כל החסרון על צורותיו. **כשאתה מתפלל באמת ועובר בתפילתך את התהליך הנ"ל, אז השפע מתחיל להגיע.** אכן כלפי שפע זה שמגיע, אין אתה יודע בדיוק מתי ואיך וכמה, ובכלל האם הקב"ה באמת רוצה להביא מה שאתה מצפה שיביא. אבל אם תהיה **תפילתך תפילה אמיתית, תדע שעשית הכל בשביל הבאת השפע.** כשאתה מרגיש 'והטוב בעיניך עשה' (אני מרגיש שאני רוצה לחזור בתשובה, אני רוצה להתקרב אליך... עזור לי לעבור את הקשיים... איני רוצה להיות בחושך... כפי הנראה אני עובר מה שאני עובר בשביל נשמתי, תודה לך), **אזי מאחר שאתה מרגיש את השפע אצלך, אתה יכול להבין שהשפע מגיע למלא את החסרון.**

בירור הטוב מן הרע מביא את השפע

וכאן אנו מגיעים לדבר נפלא. הנה במדרש תנחומא (פרשת תזריע) איתא שטורנוסרופוס הרשע שאל את רבי עקיבא: אם הקב"ה חפץ במילה, למה אין התינוק יוצא מהול ממעי אמו? היתכן שבריאנו של הקב"ה אינה שלמה ואנו באים לתקנה? וביאר בזה ה'אור החיים' הק' (שם) שעל ידי

אתה חושב על הישועה. עליך להבין שאינך יכול לסגור את התהלים עד שלא הגעת לאותה הרגשה. אמור לעצמך: "אם עדיין לא הגעתי לאותה הרגשה, סימן הוא שעדיין לא התפללתי. כפי הנראה אני צריך להתבונן יותר, כפי הנראה אני צריך לומר עוד מזמור, או לחזור קצת על מה שאמרת כבר".

הנה כשיש לו לאדם ספק, בדרך כלל הוא יודע שהוא יכול לשאול יועץ או איש חכם, או את אביו או את רבו. אך פעמים הרבה יש שהאדם נמנע מלהתקשר לשאול. למה? - "כי אני יודע מראש מה יענה לי. אין לי מה לשאול אותו". אך כעבור שבוע ועוד שבוע ואינו יוצא מן הספק, הוא מתקשר ושואל. מה קרה? הלא ידעת מראש מה יענה לך! "נכון, אך אמרתי בלבי - בכל זאת אשאלנו". אכן אם מסכים אתה להתקשר לפלוני הגם שיודע לך מה יענה, אתה מגלה דעתך שאתה מסכים ללבן את הנושא. פלוני מדבר אתך ושוקל אתך את כל הצדדים, ואע"פ שבסוף הוא אומר לך אתה מה שידעת מראש שיאמר לך, עכשיו זה כבר נקלט אצלך. "בסדר, אני לא הולך לעשות את זה".

מעשים שבכל יום הוא. האדם נמצא במצוקה, אבל אינו מסכים להיכנס לחדר שבו יעמתו אותו עם האמת ויאמרו לו: "אל תשתטה! פייס את פלוני ואל תעשה מזה מחלוקת גדולה". הוא לא מרגיש מוכן לזה. רק לאחר שהזמן עובר וסבלו גודל, הוא נעשה מוכן ללבן את זה, ומסכים לשמוע מה שאומרים לו - "בקש ממנו סליחה ואתה גומר את הסיפור". ואם היועץ מבקש קצת כסף? אבל עם כסף אתה יכול לגמור את הסיפור... **כשאתה מסכים ללבן את הענין, אע"פ שאתה יודע מה פלוני יאמר לך, אתה מפנה מקום בנפשך לאורו של הקב"ה שיחדור בך.**

כשאתה פותח את התהלים, אינך צריך להיות במדרגה שבה אתה כבר יודע הכל. לא! ממש לא! כי אם אתה כבר יודע הכל, אינך צריך להתפלל. אתה צריך להיות במדרגה שבה אתה מסכים לדבר ולשמוע. "אני רוצה לערוך שיחה עם השי"ת". הנה למה אומרים תהלים? למה לא תפילת שמונה עשרה? כי בדרך כלל בתפילת שמונה עשרה, אין האדם עובר תהליך זה, שהרי הוא מתפלל עם הציבור כאשר לכל ברכה מקציבים שניות ספורות, כך שאין לו מקום להביע את צערו, ועד שהוא מגיע לשומע תפילה, שם יש לו הזדמנות להביע את צערו, הוא מגלה שמוחו כבר ברח למקומות ממקומות שונים ולא קל להחזירו. **אכן כשהאדם יאמר תהלים כדבעי, יוכל אח"כ לעבור תהליך זה גם בתפילת שמונה עשרה, כי יידע כבר במה מדובר.**

דבר עם בני אדם ותראה שבדרך כלל כך הוא. תשאל את האדם לגבי שמונה עשרה, ויאמר לך שבין כיוון פירוש המילות בין לא כיוון, לתוך המצב הוא לא נכנס. וגם כשדיבר בשפתו המדוברת, דיבר רק דקה אחת. הוציא קצת צערו והמשיך הלאה.

הסיבה, כי מה שאתה עובר בפנים הוא מה שאתה צריך לברר בכך את רצונותיך. גופך כועס ואתה יודע שנשמתיך רוצה משהו אחר, ואתה הולך ונלחם עם עצמך. עכשיו דבר עוד קצת ובקש מה' שיפתח את לבך ויאיר את עיניך. התפלל על הרוחניות. כשהאדם מתפלל על הרוחניות, הלא זה בירור נפלא כל-כך. כי כשהוא מתפלל על הרוחניות, מונח בזה שני דברים. הראשון שהוא ממשיך את הרוחניות, כי הוא יודע שזהו מה שנשמתי יודעת. והשני שהוא מגלה דעת שזה מה שחסר לו.

כשהאדם נמצא במצב קשה ומוצא את עצמו באמצע אמירת תהלים מבקש על הרוחניות, והוא נעצר ומבקש, הרי הוא מגלה דעת - "עזור לי. איני יודע מה. אני מרגיש רק חושך. תן לי אור. שיהיה מה שיהיה, העיקר שאצא מהחושך". דבר זה כשלעצמו, לא רק באופן פסיכולוגי מסלק את הכאב, אלא זה גורם לכך שיבטל רצונו, ואז ממילא מגיע השפע. וזהו הפשט הפשוט במה שאמר התנא באבות: "עשה רצונו כרצונך", למה? "כדי שיעשה רצונך כרצונו". לכאורה קשה להבין, לאיזה כיוון הולכים? מחפשים להגיע לכאן או לשם? איני מבין, אני צריך לבטל את רצוני לרצונו כדי שהוא יבטל את רצונו לרצוני?! אכן בפירוש מרפא לנפש (פרק שלישי, שם החובת הלבבות' מביא את דברי התנא) מבאר הכוונה כאמור, כי הקב"ה חוץ ממה שרוצה שהאדם ירגיש טוב, רוצה גם להביא שפע ולמלא החסרון. אתה כל-כך עסוק לחשוב על קרבת אלוקים ושכחת שהקב"ה גם רוצה למלא את החסרון. אבל השפע הזה אינו יכול להגיע אלא על-ידי התפילה האמיתית שהיא על-ידי ההסכמה לעבור את התהליך הנ"ל. עשה רצונו כרצונך, וכשאתה עושה כן, אתה עושה את הבירור הנצרך, ואז ממילא מגיע שפע נפלא שאינך יכול לתאר כלל.

כשהאדם עושה כן, הוא נעשה מלא שמחה מכל הצדדים. ואין צריך להיות במדרגה גבוהה כדי לעשות זאת. האדם רק צריך להתלמד איך לעשות זאת. זה הכל. אתה יהודי? יש לך נשמה? לנשמתי יש רצון? אתה יודע לקרוא לשון קודש? אתה מבין לשון קודש? הפלא ופלא! תשעים אחוז יש לך. עכשיו קם ועשה. הרגל את עצמך להכניס את ההרגשים שלך לתוך המצב, עד שתרגיש מרומם. וכשתעשה זאת עוד פעם ועוד פעם, תתחיל לראות דברים נפלאים. עולם חדש יתגלה לך. כפשוטו ממש. זוהי התפילה. החובת הלבבות אומר לנו לעשות כך, התנא בפרקי אבות אומר לנו לעשות כך, הרה"ק מוויטעבסק אומר לנו לעשות כך. כשנעשה כך, הקב"ה יהנה והשכינה תצא מהגלות. אמנם היצר הרע מבלבל אותנו כדי למנוע אותנו מכך, אבל הבא ליטהר מסייעין אותו. הקב"ה הרי רוצה שכל השפע יגיע לעולם, ולוואי שתבוא הגאולה השלמה במהרה בימינו אמן.

חטא עץ הדעת התערבה הקליפה בכל דבר, ועבודתנו היא להביא שם שפע, ולכך צריכים אנו לעשותו, כי אנו אלה שקלקלנו. האדם בחטאו גרם שיהיה חסרון בעולם, כי כל חסרון נובע מקליפה (עבירות וטומאה), ולכן אנו צריכים לתקנו. הדבר פועל ככה: הקב"ה מביא את השפע עד לעולם הקרוב ביותר לעולם הזה, וכדי שיבוא לעולם הזה, צריך האדם לפעול מצדו, בין על-ידי השתדלות בכוונה נכונה ובין על-ידי תפילה. זוהי התכלית בעולם הזה. אכן כשבני האדם יביאו את השפע לכל המקומות החסרים ויסלקו את הקליפות לגמרי, אז יבוא העולם אל תיקונו השלם.

ואיך באמת מגיע השפע לעולם על-ידי עבודתנו? באיזו זכות? התשובה היא כזו: בכברת הדרך האחרונה הרי יש עירוב טוב ורע וכשאתה מתייגע כדי להגביר את האור על החושך, אתה מברר את הטוב מן הרע, וכיון שכן, נעשה שם מלא אור. דומה הדבר, למי שרוצה לעשות שמחה גדולה באולם, אבל האולם מלא מפה לפה בדברים ישנים ובלויים. רק לאחר שיוציא את כל הדברים, יוכלו להביא אבוקות של אור ולהאיר את האולם.

האדם הרי יש לו נסיון גדול בזה. נתחיל בהשתדלות כי שם הדבר יותר פשוט. הוא מסתכל עליה בעינים של עוה"ז, עינים גשמיות, הוא רוצה לגנוב, הוא רוצה לשקר, הוא רוצה לעשות את ההשתדלות באופן של כוחי ועוצם ידי, הוא רוצה לחשוב שהוא יכול לעשותה בכוחות עצמו. אבל הוא נלחם עם עצמו ובסוף הוא אומר: "לא, לא, לא. אני הולך לעשותה רק בגלל שהקב"ה ציווני לעשותה". הנה הוא מגביר בכך את החושך על האור, וזוהי הסיבה שהוא ממשיך את השפע לשם.

והנה כל פעם כשמדברים על החלק השני, היינו על מילוי החסרון במציאות, עבודת האדם היא לעשות את ההשתדלות תוך כדי שהוא נלחם עם עצמו ועושה אותה עם הכוונות הנכונות והאופנים הנכונים כפי שהעמיד החובת הלבבות. עשה את הדברים הנכונים עם הכוונות הנכונות, וכך אתה מברר את הענין. לפיכך אתה צריך לעשותו ולפיכך אתה צריך את הנסיון שבזה.

כי בשמחה תצאו

וכפי שאתה מבין זאת בענין ההשתדלות, כך תבין זאת בענין התפילה. כשאתה מתפלל ונלחם עם עצמך. כן מרוצה, לא מרוצה, כן שבור, לא שבור... כשיש לך אותו ויכות, עכשיו אתה מבין מדוע אתה צריך להתפלל? אכן כן, כי עכשיו אתה צריך לברר טוב מרע. פעולה זו שעשית בתור חלק א', הסיבה מדוע היא מביאה לחלק ב' (היינו להמשיך שפע לעולם) היא מפני שאתה עובר תהליך זה בשעה שאתה מתפלל, כלומר, מפני שהגעת אל התפילה מלא כעס ויצאת ממנה שמח. זוהי